



فرم طرح درس

گروه آموزشی: روش‌ها و برنامه‌های آموزشی و درسی		
دکتری سنجش آموزش		مدرس: دکتر کیوان صالحی
رشته تحصیلی: تحقیقات آموزشی	دوره تحصیلی: کارشناسی ارشد	عنوان درس: شیوه‌های کیفی در تحقیقات
پیش‌نیاز: روش‌های توصیفی تحقیق		تعداد واحد: ۲ نظری: ۲ عملی: ۰

هدف کلی درس:

در این درس دانشجویان ضمن آشنایی با مبانی نظری پژوهش، روش‌های مختلف تحقیق کیفی، نسبت به مراحل و عناصر یک طرح پژوهشی آشنایی پیدا خواهند نمود و انتظار می‌رود در انتها، هر کدام یک پیشنهاد پژوهش را تنظیم نمایند.

نشانه‌های ارزیابی دانشجویان:

- ✓ حضور منظم و مشارکت فعال و سازنده در مباحث کلاسی در هر جلسه
- ✓ رعایت مولفه‌های اخلاق دانشجویی و ارتباط استاد شاگردی در فرایند یاددهی یادگیری در کلاس درس
- ✓ تدوین و تحویل نقشه‌های مفهومی و نقشه‌های ذهنی برگرفته از مطالب تعیین شده برای دانشجویان در هر هفته
- ✓ پیگیری و پاسخ به سؤال‌های مدرس
- ✓ ارائه شفاهی موضوع انتخاب شده و پاسخ‌دهی به پرسش‌های دانشجویان در بحث گروهی
- ✓ تدوین و تحویل نقشه مفهومی مطالب تعیین شده برای دانشجویان
- ✓ موفقیت در فرایندهای سنجش غیررسمی و شفاهی در فرایند یاددهی یادگیری کلاسی
- ✓ ارائه شفاهی موضوع انتخاب شده و توانایی دفاع از سؤال‌های طرح شده در اطراف موضوع
- ✓ امتحان پایان ترم
- ✓ آماده سازی و ارسال کار عملی اصیل (نمونه واقعی مسائل مورد نیاز و پراولویت)
- ✓ تهیه پروپوزال اولیه در موضوع منتخب‌شان

شیوه ارزشیابی دانشجو در این درس:

- ✓ ارزیابی تشخیصی اولیه با کمک پیش‌آزمون‌های دانشی، عملکردی و نگرشی انجام خواهد شد.
- ✓ در هر جلسه موضوعات و مباحث جلسه قبل بحث و بررسی و مورد بازکاوی قرار گرفته و فعالیت مستمر دانشجو مورد بررسی قرار می‌گیرد.
- ✓ هر دانشجو موظف است بعد از هر جلسه و تا قبل از حضور جلسه بعدی، نمونه عملی گزارش تکلیف خود را انجام دهند
- ✓ ارزیابی تکوینی با استفاده از آزمون‌های مرحله‌ای، تکالیف و پرسش‌های کلاسی صورت می‌گیرد.
- ✓ ارزیابی پایانی در بُعد نظری، از طریق آزمون کتبی و در زمینه عملی با تشخیص شیوه استنادنویسی درون متنی و برون متنی انجام خواهد شد.

تکالیف دانشجویان:

فراگیران در تمام جلسات درسی با پاسخ دادن به پرسش‌های هدفمند مدرس در بحث مشارکت می‌کنند و برای مشارکت بیشتر آنان و تقویت ارتباط بین فردی در کلاس، کارهای گروهی مورد نظر خواهد بود که لازم است تا تیم‌ای فراگیران بعد از آماده‌سازی محتوا، به طور گروهی مطالب را ارائه نمایند. پس از آشنایی با مبانی، اصول و انواع طرح‌های کیفی پژوهش آنان ملزم



به تهیه و تولید یک پروپوزال با موضوعی اصیل و تحلیل نمونه مطالعات انجام شده در مدت زمان مناسب خواهند بود. در صورتیکه بتوانند کارهای میدانی خود را در قالب مقاله علمی با کیفیتی آماده نمایند، از امتیاز ویژه‌ای نیز بهره‌مند خواهند شد.

روش‌ها و راهبردهای تدریس:

استفاده از شیوه‌های تدریس فعال؛ یادگیری در حین عمل؛ تعیین موضوعات از سوی مدرس و بحث و بررسی مطالب توسط دانشجویان و مشارکت فعالی در فرایند بحث فرایند یاددهی یادگیری و جریان تدریس متناسب با ماهیت موضوع، پیشرفت کلاسی، مشارکت دانشجویان و با مدیریت مدرس به صورت پویا انجام خواهد شد و به معنی آموزش مستقیم همه مباحث در کلاس درس نخواهد بود. بلکه برخی از مباحث با هدف استفاده از ظرفیت یادگیری معکوس و به شیوه کلاس‌داری معکوس انجام خواهد شد و دانشجویان در برخی از مباحث به تشخیص مدرس موظفند مطالب و موضوعات و مقاله‌های منتخب از مدرس را در منزل مطالعه کرده و جریان کلاس به صورت پرسش و پاسخ به بحث و تبادل نظر و بررسی سوال‌ها، ایده‌ها و مسائل مرتبط با موضوعات تخصیص خواهد یافت.

وسایل و تجهیزات مورد نیاز:

ویدئو پروژکتور برای نمایش اسلاید، وایت بورد و ماژیک، نمونه‌های رسانه‌های آموزشی تولید شده در سال‌های قبل

برخی از منابع درس:

- سرمد، زهره؛ بازرگان، عباس؛ حجازی، الهه (۱۳۹۵). روش‌های تحقیق در علوم رفتاری، تهران: انتشارات آگاه.
- ابوالمعالی، خدیجه (۱۳۹۴). پژوهش کیفی از نظریه تا عمل. تهران: انتشارات علم.
- بازرگان، عباس (۱۳۹۵). مقدمه‌ای بر روش‌های تحقیق کیفی و آمیخته. (ویرایش ششم) ناشر: دیدار
- ادیب حاج باقری، محسن؛ پروبزی، سرور و صلصالی، مهوش (۱۳۹۲). روش‌های تحقیق کیفی. تهران: انتشارات بشری.
- استراوس، آنسلم و کوربین، جولیت (۱۳۹۰). مبانی پژوهش کیفی فنون و مراحل تولید نظریه زمینه‌ای؛ ترجمه ابراهیم افشار. تهران: نشر نی.
- کرسول، جان دبلیو و کلارک، ویکی پلانو (۱۳۹۰). روش‌های پژوهش ترکیبی. ترجمه جاوید سرایی و علیرضا کیامنش. ناشر: آبیژ.
- استراس، آنسلم و کوربین، جولیت (۱۹۹۰). اصول روش تحقیق کیفی: نظریه مبنایی، رویه‌ها و شیوه‌ها، ترجمه بیوک محمدی، تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۲۶۴ صفحه
- محمدی، بیوک (۱۳۹۳). درآمدی بر روش تحقیق کیفی. ناشر: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
- فرهنگی، علی اکبر (۱۳۹۴). تحقیق کیفی در علوم انسانی. ناشر: برآیند پویش
- نگس، شارلین و بیبر، هسی (۱۳۹۵). روش‌های تحقیق ترکیبی: تلفیق نظریه و عمل. ناشر: بازتاب
- رضوی، سید مصطفی؛ اکبری، مرتضی؛ جعفرزاده، مرتضی؛ زالی، محمدرضا (۱۳۹۲). بازکاوی روش تحقیق آمیخته. تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- کراسول، جان دبلیو، (۲۰۰۸)؛ ترجمه کیامنش، علیرضا؛ دانای طوس، مریم (۱۳۹۶). طرح پژوهش: رویکردهای کیفی، کمی و ترکیبی. تهران: انتشارات جهاد دانشگاهی علامه طباطبائی.

- Burke, J., & Larry B, C. (2010). Educational Research: Quantitative, Qualitative & Mixed Approaches. Publisher: Sage Publications.
- Cremer, E. G. (2017). *An introduction to fully integrated mixed methods research*. SAGE Publications.
- Gravetter, F. J., & Forzano, L.B. (2018). *Research Methods for the Behavioral Sciences*. 6 edition. Wadsworth Publishing.
- Picardi, C. A., & Masick, K. D. (2013). *Research methods: Designing and conducting research with a real-world focus*. SAGE Publications.



مراحل کلی درس و ارائه مطالب در جلسات آموزشی:

جلسه اول:

سنجش آغازین؛ بیان انتظارات، تبیین نشانگرهای ارزشیابی؛ شیوه عمل در دوره و ارائه دیدگاه‌های دانشجویان و تصمیم‌گیری درباره فرایندها و رویه‌های اجرایی در طول دوره

بخش اول:

- تبیین انواع پارادایم‌های زیربنایی پژوهش و جایگاه آن فرایند پژوهش آزمایشی
- آشنایی با تفاوت‌های پژوهش کمی و کیفی
 - مسائل بنیادین در روش‌های کیفی
 - مبانی نظری پژوهش‌های کیفی
 - مفهوم‌شناسی تحقیق کیفی
 - ویژگی‌های تحقیق کیفی
 - مزایا و معایب تحقیق کیفی
 - الزامات تحقیق کیفی
 - فرایند تحقیق کیفی
 - رویکردهای تحلیل داده‌های کیفی
 - انواع تحلیل داده‌های کیفی
 - ویژگی‌های داده‌های کیفی
 - نمونه‌گیری و انتخاب اطلاع‌رسانی‌ها در پژوهش‌های کیفی و ترکیبی

فصل دوم:

- مسائل بنیادین در روش‌های کیفی / مبانی نظری پژوهش‌های کیفی / مفهوم‌شناسی تحقیق کیفی
- ویژگی‌های تحقیق کیفی / مزایا و معایب تحقیق کیفی / الزامات تحقیق کیفی / فرایند تحقیق کیفی
- رویکردهای تحلیل داده‌های کیفی / انواع تحلیل داده‌های کیفی / ویژگی‌های داده‌های کیفی
- نمونه‌گیری و انتخاب اطلاع‌رسانی‌ها در پژوهش‌های کیفی و ترکیبی
- مفهوم‌سازی در تحقیق کیفی / طراحی سؤالات در تحقیق کیفی / محدود سازی زمینه تحقیق کیفی
- نمونه‌گیری در تحقیق کیفی / انواع سنت‌های پژوهش کیفی
- طراحی سؤالات در تحقیق کیفی
- انواع سنت‌های پژوهش کیفی
 - الف : پدیدارشناسی
 - ب : تحقیق روایتی
 - ج : نظریه برخاسته از داده‌ها
 - د : مصاحبه به روش‌های گروه‌های کانونی
 - هـ : مطالعه موردی
 - و : اقدام پژوهی

فصل سوم:

- آشنایی با ماهیت روش‌های پژوهش ترکیبی
- آشنایی با مبانی نظری و فلسفی روش‌های پژوهش ترکیبی
- آشنایی با ماهیت مسائل پژوهشی مناسب برای استفاده از روش‌های پژوهش ترکیبی
- انواع طرح‌های روش‌های پژوهش ترکیبی Mixed Methods Research Designs
- الف : طرح‌های اکتشافی Exploratory design
- ب : طرح‌های تبیینی Explanatory design
- ج : طرح‌های همسوسازی (همزمان) Triangulation design
- د : طرح‌های تو در تو (لانه کردن یا آشیانه‌ای) Embedded design
- تحلیل یافته‌های کیفی و ترکیبی
- گزارش یافته‌های کیفی و ترکیبی
- تدوین پیشنهاد پژوهش (proposal)

جلسه آخر: سنجش پایانی